

Список використаних джерел:

1. Конрадова Н.А. Китч: не-искусство не-элиты / Общественные науки и современность. – М.:РАН., 2000. № 5. – С. 181-191.
2. Основи культурології: Навч. посіб. / За ред. Л.О. Сандюк та Н.В. Щубелки. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 400 с.
3. Позолота пізнього бикоко. – Інтернет-ресурс [Режим доступу]: <http://tsn.ua/blogi/themes/politics/pozolota-piznogo-bikoko-797160.html>
4. Стиль межигорья – это смесь «Французского с нижегородским», інтернет-ресурс [Режим доступу]: <http://ru.tsn.ua/interview/stil-mezhigorya-eto-smes-francuzskogo-s-nizhegorodskim-356889.html>

Пиж'янова Н.В.*викладач,**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини***ХОРОВИЙ ВИКОНАВСЬКИЙ ФОЛЬКЛОРИЗМ В ЧЕРКАСЬКОМУ
РЕГІОНІ (НА ПРИКЛАДІ ОХМАТІВСЬКОГО ХОРУ П. ДЕМУЦЬКОГО)**

Хоровий виконавський фольклоризм пов'язаний з діяльністю автентичних народнопісенних виконавців, що бажали презентувати свої творчі уміння широкому загалу природно трансформуючи саму виконавську традицію. Дослідник В. Гусєв [1] визначає фольклоризм, як вторинне побутування автентичного фольклору, І. Земцовський [2] як виконання фольклору поза традицією. М. Хай характеризує фольклоризм як реконструкцію автентичного фольклорного матеріалу, його трансформацію у новій художньо-естетичній якості [3]. Більш ґрунтовне дослідження сутності фольклоризму міститься у працях І. Павленко [4], який пояснює явище фольклоризму «результатом трансформації пісенного фольклору в сучасну професіоналізовану і аматорську вокальну культуру (хоровий, ансамблевий, сольний спів)». Ми пропонуємо розглядати під хоровим виконавським фольклоризмом вторинну репрезентацію суто автентичних народних пісень, що реалізується хоровими колективами в концертно-сценічних умовах художніми засобами виразності віддаленими від первинної співочої традиції.

На думку О. Правдюк, презентації автентичної народної пісні, її виходу на концертну естраду сприяли виступи ряду митців, у тому числі й хору П. Демуцького, що позначилося на особливостях народнопісенної творчості, зокрема її формі [5, с. 16]. У контексті вищезазначеного відмітимо й позицію Л. Пархоменко [6, с. 58], яка також вказує на те, що концерти Охматівського хору започаткували нову галузь виконавства – гуртове народне співоче мистецтво. У контексті вищезазначеного варто відмітити цінність праці «Порфірій Демуцький. Нарис про життя і творчість» відомого мистецтвознавця та хорового диригента Л. Ященка, де значну роль приділено виокремленню особливої методики інтерпретації народних пісень а, саме, поєднання народного та професійного виконавських типів. Саме таке поєднання в перспективі вплинуло на розвиток народного хорового виконавства, яке зараз

називається народно-академічним [7]. Продовження, утвердження та розвиток поглядів Л. Яценка ми знаходимо у праці [8, с. 88] а, також, у [9] і [10], де обґрунтовано роль П. Демуцького у розвитку хорового виконавського фольклоризму, становленні національного хорового мистецтва. Про актуальність піднятої вищепоіменованими вченими тематики – свідчить низка наукових розвідок [11] які підтверджують та додатково розвивають перелічені наукові напрацювання. Особливий інтерес викликає, також, праця професора О. Рожка [12] де послідовно прослідковується вплив П. Демуцького на творчість Г. Верьовки та їх спільний внесок у розвиток хорового виконавського фольклоризму в Україні. Враховуючи вищезазначене, діяльність Охматівського хору заслуговує на особливу увагу.

Даний колектив складався виключно з етнофорів (мешканців села Охматів ті інших сіл Київської губернії (нині Черкаський регіон). Охматівський хор будучи яскравим представником регіональної виконавської традиції започаткував гастрольну діяльність, вийшовши за межі звичного побутування, таким чином народнописенне виконавство даного колективу зазнало вимушених змін. Особливого варто відзначити, що частина учасників колективу мала досвід співу у церкві [13], відповідно, їм була притамана інша виконавська манера, ніж народним виконавцям. Саме входження до складу Охматівського колективу хору церковнопарафіяльної школи та хору Успенської церкви і вплинуло на злиття академічної та народної манери співу. П. Демуцький, послуговуючись різними способами звуковидобування й манери співу, що існують в народі, на практиці довів можливість поєднання «академічного» й «народного» співу (з відкрити звуком, специфічним грудним тембром у солістів і окремих груп) [11].

Так, у своїх дослідженнях О. Бенч відмітила, що «виконавський стиль хору під орудою П. Демуцького не був заснований виключно на «грудній» манері співу, а поєднував у собі два різних виконавських стилів. У народній манері співав не весь хор, а лише частина його. Іноді поєднував звучання ансамблю хористів, які співали народною манерою зі всім складом хору – у академічній манері» [10]. Підтвердження вищезазначеного ми знаходимо і у дослідницькій праці Л. Яценка: «Щодо виконавського стилю Охматівський хор відзначався досить широким діапазоном, використовував різні способи співу, які побутують у народі. Більшість пісень виконувалась в академічному (як його умовно називають) стилі, з розподілом голосів на сопрано, альти, тенори і баси» [14, с. 18], та у К. Квітки: «Виконання з погляду виконавської техніки було злитого характеру: із натуральних манер, і з штучних бралось та і змішувалося, що можна, для кращого й багатшого ефекту, при тому народний елемент у цьому сполученні не був чимось єдиним, а також штучним поєднанням різних способів, властивих в природі співакам різної статі, віку, в різних родах пісенності» [15, с. 88].

Охматівським хором, поряд з традиційними характерними засобами виразності, такими, як інтонування, артикуляція, тембр – розпочали застосовуватись «штучні» засоби виразності: поділ на групи, як в академічних хорових колективах, збалансована кількість учасників та їх збільшення у кількісному співвідношенні, долучення академічних голосів до традиційної форми виконавства. Гастролі хорового колективу мали значний вплив, оскільки, як зазначав Порфирій Демуцький у своїй автобіографії [16]: «Захват співаків і

авдиторії був надзвичайний, а через ті концерти, що єднали всіх селянських мешканців, набували з кожним роком все більшої популярності і ціни. Ті концерти розбудили всі наочні сили і скрізь в сусідніх селах стали виникати такі-ж хори і деякі з них дійшли до великого розвитку (так хор в Новій Греблі, Хижні, Красноствіці, подібний в Крачківці, Янишівці), доведені були їхніми диригентами до такої перфекції, що виступали і на концертах прилюдних». Діяльність Охматівського хору П. Демуцького через практичну виконавську діяльність – сприяє популяризації народної пісні, народного виконавства, розпочинає шлях народного хорового виконавства до професіоналізації.

Список використаних джерел:

1. Гусев В. Эстетика фольклора / В. Гусев. – Л.: Наука, 1967. – 319 с.
2. Земцовский И. О природе фольклора в свете исполнительского общения / И. Земцовский // Искусство и общение. – Сб. науч. ст. – Л., 1984. – С. 142-150.
3. Хай М. Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція) / М. Хай. – Дрогобич: Коло, 2007. – 544 с.
4. Павлено І. Хрестоматія з українського народнопісенного виконавства (з методичними поясненнями і коментарями): навч. посібник / І. Павленко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – С. 286.
5. Правдюк О. Робітничий фольклор і революційна пісня / О. Правдюк // Історія української музики: В 6-ти томах. Т. 3. Кінець XIX – початок XX ст. Ред. кол.: М. М. Гордійчук та ін. К.: Наукова думка, 1990. – С.12-36.
6. Пархоменко Л. Хорові обробки народних пісень / Л. Пархоменко // Історія української музики: В 6-ти томах. Т. 3. Кінець XIX – початок XX ст. Ред. кол.: М. М. Гордійчук та ін. – К.: Наукова думка, 1990. – С. 53-88.
7. Коломоєць О. Український народний спів як синтез національної традиційності та академічного хорового виконавства / О. Коломоєць // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія: [зб. статей]. – Ялта: РВВ КГУ, 2012. – Вип. 37. – Ч. 1. – С. 36-41.
8. Пархоменко Л. Хорова творчість / Л. Пархоменко // Історія української музики: В 6-ти томах. Т. 3. Кінець XIX – початок XX ст. Ред. кол.: М. М. Гордійчук та ін. К.: Наукова думка, 1990. – С. 88-119.
9. Бенч О. Професійний народний хоровий спів / О. Бенч // Київське музикознавство. – 2009. – Вип. 30. – С. 1-15.
10. Бенч О. Творчість Порфирія Демуцького, Василя Верховинця, Ярослава Барнича в контексті народного хорового виконавства / О. Бенч // Науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової. – Одеса: Друкарський дім. – Вип. 10. – С. 9-18.
11. Скопцова О. Формування організаційних, художніх та стилістичних особливостей українського народного хорового виконавства кінця XIX – першої третини XX ст. / О. Скопцова // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. – Х.: Міжнародний Слов'янський університет, 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 39-42.
12. Рожок О. Хор, овіяний народною любов'ю / О. Рожок // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – 2014. – № 3. – С. 116-123.
13. Пиж'янова Н. В. Окремі аспекти духовної музики Порфирія Демуцького / Н. Пиж'янова // Народознавчі зошити (серія мистецтвознавча). – Львів. – 2016. – №. 1. – С. 195-200.
14. Яценко Л. П. Д. Демуцький: нарис про життя і творчість / Л. Яценко. – Київ: Держ. ви-давництво образотв. мистецтва і муз. літератури. – 1957. – 42 с.
15. Квітка К. Порфирій Демуцький / К. Квітка // Вибрані статті. – Ч. 2. – К.: Муз. Україна, 1986. – 120 с.
16. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Ф. 50, опис 502. curriculum vitae.
17. Карчова Ю. Народопісенна виконавська традиція в контексті української фольклористики XIX–XX століть / Ю. Карчова // Культура України. – 2013. – № 43. – С. 1-10.